

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Навчально-науковий інститут права та психології
Кафедра криміналістики**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

Станіслав ГУСАРЄВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИМІНАЛІСТИКА

Статус дисципліни – обов’язкова
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – право (08)
Спеціальність – право (081)
Освітня програма – право
Форми здобуття вищої освіти – денна, заочна
Мова викладання – українська
Форма підсумкового контролю – екзамен

Київ – 2024 рік

Розробники:

Діна РУСАНІВСЬКА – старший викладач кафедри криміналістики ННІПІ
Національної академії внутрішніх справ, доктор філософії

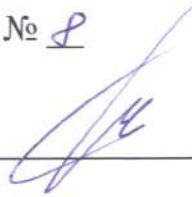
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри криміналістики ННІПІ
Національної академії внутрішніх справ
протокол від 02 вересня 2024 року, № 1
Завідувач кафедри
криміналістики ННІПІ НАВС

Ольга НЕСЕН

Схвалено науково-методичною радою НАВС
протокол від 10 . 09 . 2024 року, протокол № 8

Голова науково-методичної ради НАВС _____ **Станіслав ГУСАРЄВ**

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____)
Протокол засідання кафедри
від ____ . ____ 202__ № ____
Завідувач кафедри
криміналістики ННІПІ НАВС

протокол навчально-методичної ради
від ____ . ____ 202__ № ____
Голова науково-методичної ради НАВС

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____)
Протокол засідання кафедри
від ____ . ____ 202__ № ____
Завідувач кафедри
криміналістики ННІПІ НАВС

протокол навчально-методичної ради
від ____ . ____ 202__ № ____
Голова науково-методичної ради НАВС

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предмет вивчення навчальної дисципліни є закономірності механізму кримінальних правопорушень, виникнення інформації про кримінальне правопорушення і його учасників, а також закономірності збирання, дослідження, оцінки і використання доказів і заснованих на пізнаннях цих закономірностей засобах і методах судового дослідження і запобігання кримінальним правопорушенням.

Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Криміналістика» є засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних положень науки криміналістики, оволодіння навичками використання криміналістичної техніки, призначення судових експертиз, проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні, а також методикою розслідування окремих видів кримінальних правопорушень, підслідних слідчим підрозділам Національної поліції.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Криміналістика» є:

- комплексний розгляд теоретичних основ науки криміналістики;
- опанування здобувачами понятійного апарату науки криміналістики;
- вивчення закономірностей, діяльності та механізму кримінального правопорушення;
- набуття вмінь використовувати вищевказані закономірності в діяльності з виявлення, фіксації, вилучення та зберігання доказів;
- ознайомлення здобувачів із сучасними методами збирання і дослідження доказів;
- оволодіння практичними навичками щодо застосування сучасних методів криміналістики в практичній діяльності з розслідування та попередження кримінальних правопорушень.

Пререквізити: «Логіка», «Інформаційні технології», «Теорія держави та права», «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Оперативно-розшукова діяльність», «Особиста безпека поліцейського», «Поліцейська деонтологія», «Поліцейська діяльність».

Постреквізити: «Кримінологія», «Досудове розслідування».

Перелік компетентностей відповідно до освітньої програми:

інтегральна компетентність:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК9. Здатність працювати в команді.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 7. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- предмет криміналістики, місце криміналістики в системі юридичних наук;
- систему криміналістики, характеристику складових елементів системи криміналістики;
- закономірності об'єктивної дійсності, що вивчаються криміналістикою;
- завдання криміналістики на сучасному етапі розвитку суспільства;
- поняття, сутність та класифікацію методів криміналістики, критерії допустимості спеціальних методів криміналістики в кримінальному судочинстві;
- поняття криміналістичної ідентифікації, її значення у слідчій, експертній і судовій діяльності, наукові засади криміналістичної ідентифікації;
- поняття та класифікацію ідентифікаційних ознак, вимоги до них;
- поняття і сутність ідентифікаційного поля та ідентифікаційного періоду;
- види та форми криміналістичної ідентифікації, об'єкти і суб'єкти криміналістичної ідентифікації;
- поняття, сутність і наукові засади криміналістичної діагностики;
- поняття, завдання та джерела криміналістичної техніки, правові, організаційні, етичні і тактичні засади використання техніко-криміналістичних засобів;
- особливості застосування судової фотографії для фіксації окремих об'єктів: місця події, трупа, речових доказів, живих осіб;

- особливості застосування судового відеозапису, його види, методи, прийоми і засоби;
 - предмет, систему і завдання трасології, наукові засади трасології;
 - види та характеристику слідів людини, транспортних засобів, знарядь злочину і інструментів;
 - поняття судової балістики, її наукові засади, види та характеристику об'єктів балістичного дослідження;
 - поняття, види та наукові засади криміналістичного дослідження документів;
 - поняття письма, письмової мови та почерку, ознаки письмової мови і почерку, їх класифікацію та ідентифікаційне значення;
 - види підробки документів, ознаки зміни тексту документу та способи їх виявлення;
 - правила поводження з предметами та документами, що є речовими доказами;
 - метод словесного портрету, загальні вимоги та методика його складання;
 - поняття, завдання, значення і види використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві;
 - поняття, сутність та види судових експертиз, систему судово-експертних закладів України;
 - поняття і види зразків для порівняльного дослідження, вимоги до них, правила і тактика отримання зразків;
 - поняття криміналістичної тактики, її систему та завдання, взаємозв'язок криміналістичної тактики з криміналістичною технікою і методикою;
 - поняття та класифікацію криміналістичних версій, етапи їх побудови та перевірки;
 - поняття і сутність планування розслідування, принципи планування розслідування, особливості окремих видів планування розслідування;
 - поняття, сутність і види тактичних операцій (комбінацій), їх значення і використання у розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень;
 - поняття та сутність тактичного рішення слідчого, умови, що визначають прийняття і реалізацію тактичних рішень;
 - поняття, сутність та види слідчих ситуацій, компоненти слідчих ситуацій;
 - тактичні особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій;
 - поняття, сутність і завдання криміналістичної методики, принципи та джерела криміналістичної методики;
 - структуру видової методики розслідування кримінальних правопорушень;
 - поняття, сутність та елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень;
 - поняття, принципи та форми взаємодії слідчих і оперативних підрозділів;
 - особливості розслідування окремих видів кримінальних правопорушень;
- вміти:*
- аналізувати і оцінювати первинну інформацію, яка містить ознаки кримінального правопорушення;

- використовувати техніко-криміналістичні засоби для виявлення, фіксації та вилучення слідів, інших речових доказів, фіксації ходу та результатів слідчих (розшукових) дій;
- кваліфіковано готувати і призначати різні види криміналістичних та інших експертиз;
- використовувати при розслідуванні кримінальних правопорушень дані криміналістичних обліків;
- формулювати версії і визначати напрямки розслідування кримінальних правопорушень, планувати проведення слідчих (розшукових) дій;
- тактично кваліфіковано проводити слідчі (розшукові) дії;
- ефективно взаємодіяти з правоохоронними органами при розслідуванні кримінальних правопорушень;
- оцінювати слідчі ситуації та приймати оптимальні тактичні рішення при розслідуванні окремих видів кримінальних правопорушень;
- приймати рішення, спрямовані на попередження кримінальних правопорушень за матеріалами розслідування конкретного кримінального провадження;
- діяти з метою досягнення завдань кримінального провадження за умов воєнного стану та подолання збройної агресії російської федерації.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
	с/ф	с/ф
Кількість кредитів ECTS – 5	Рік підготовки	
	4-й	4-й, 5-й
	Семестр	
	7-й, 8-й	8-й, 9-й
Загальна кількість годин – 150	Лекції	
	14 год.	10 год.
	Семінарські	
	16 год.	6 год.
	Практичні	
	50 год.	16 год.
	Самостійна робота	
	70 год.	118 год.
	Вид контролю	
	залік, екзамен	

3. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	с/з	п/з	с/р		л	с/з	п/з	с/р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
7 семестр						8 семестр				
Тема 1. Загальні положення науки криміналістики	4	2	2		2	4	2	2		2
Тема 2. Методологічні засади криміналістики	2				2	2				4
Тема 3. Криміналістична ідентифікація і діагностика	4	2		2	2	4	2	2		2
Тема 4. Загальні положення криміналістичної техніки	4	2			4	4	2	2		2
Тема 5. Криміналістична фотографія і відеозйомка	4			2	2	4				4
Тема 6. Криміналістичне дослідження слідів (трасологія, дактилоскопія)	6			4	2	6				6
Тема 7. Криміналістичне дослідження матеріалів, речовин та виробів	4			2	2	4				4
Тема 8. Криміналістичне дослідження зброї, боєприпасів, вибухових речовин і пристроїв та слідів їх застосування (зброєзнавство)	2			2	2	2				4
Тема 9. Криміналістичне дослідження документів (документознавство)	4			2	2	4				4
Тема 10. Ідентифікація особи за ознаками зовнішності (габітоскопія)	4			2	2	4				4
Тема 11. Криміналістичне дослідження звукових слідів (фоноскопія)	4				6	4				4
Тема 12. Криміналістичне дослідження слідів запаху (одорологія)	4		2		2	4				4
Тема 13. Інформаційно-довідкове забезпечення розслідування кримінальних правопорушень (кримінальна реєстрація)	4			2	2	4				4
Усього за семестр	60	6	4	18	32	60	6	6	0	48
Підсумковий контроль - ЗАЛІК										
8 семестр						9 семестр				
Тема 14. Загальні положення криміналістичної тактики	6	2	2		4	6	2			4
Тема 15. Криміналістична	6	2	2		4	6				6

версія. Організація та планування розслідування										
Тема 16.Тактика огляду	8		2	4	2	8			2	6
Тема 17.Тактика обшуку	6		2	4	2	8			2	6
Тема 18. Тактика допиту	6		2	4	2	8			2	6
Тема 19.Тактика пред'явлення для впізнання	4			2	2	8			2	6
Тема 20.Тактика слідчого експерименту	6			2	2	8			2	6
Тема 21.Тактика використання спеціальних знань під час досудового розслідування.	4	2		4	4	8			2	6
Тема 22.Загальні положення криміналістичної методики	6	2	2		4	8	2			6
Тема 23.Розслідування кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи	6			4	4	8			2	6
Тема 24. Розслідування кримінальних правопорушень проти власності	6			4	4	8			2	6
Тема 25.Розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи і статевої недоторканості особи	6			4	4	6				6
Усього за семестр	90	8	12	32	38	90	4	0	16	70
Підсумковий контроль - ЕКЗАМЕН										
Усього годин з дисципліни	150	14	16	50	70	150	10	6	16	118

4. Плани навчальних занять за видами

Тема 1. Загальні положення науки криміналістики

лекційне заняття – 2 години

1. Сучасні уявлення про предмет криміналістики.
2. Функції та завдання криміналістики.
3. Система криміналістики.

семінарське заняття – 2 години

1. Предмет криміналістики. Розвиток наукових уявлень про предмет криміналістики.
2. Принципи криміналістики, закони розвитку науки криміналістики.
3. Загальні та окремі завдання криміналістики. Завдання криміналістики на сучасному етапі розвитку суспільства і формування правової держави.
4. Система криміналістики. Загальна теорія, окремі криміналістичні теорії і вчення.

Тема 2. Методологічні засади криміналістики

для самостійного опрацювання – 2 години

1. Поняття та зміст методології криміналістики.
2. Поняття, класифікація та характеристика методів криміналістики.

Тема 3. Криміналістична ідентифікація і діагностика

лекційне заняття – 2 години

1. Теорія криміналістичної ідентифікації.
2. Види, об'єкти, форми та суб'єкти криміналістичної ідентифікації.
3. Стадії криміналістичної ідентифікації.
4. Встановлення групової належності.
5. Криміналістична діагностика.

практичне заняття – 2 години

1. Поняття і наукові засади криміналістичної ідентифікації, її значення у слідчій, експертній і судовій діяльності.

2. Види та форми криміналістичної ідентифікації. Ідентифікаційні ознаки і властивості, їх класифікація.

3. Ототожнення і встановлення групової належності. Об'єкти і суб'єкти криміналістичної ідентифікації.

4. Процес криміналістичної ідентифікації. Методика ідентифікаційних досліджень.

5. Поняття і сутність криміналістичної діагностики. Наукові засади криміналістичної діагностики.

6. Опитування з навчальних питань.

7. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.

8. Вирішення тестових завдань.

Тема 4. Загальні положення криміналістичної техніки

лекційне заняття – 2 години

1. Поняття, завдання та система криміналістичної техніки.
2. Суб'єкти, правові підстави та принципи застосування криміналістичної техніки.
3. Засоби криміналістичної техніки.
4. Методи криміналістичної техніки.

Тема 5. Криміналістична фотографія і відеозйомка

практичне заняття – 2 години

1. Криміналістична фотографія: поняття, завдання, види, методи, і прийоми. Суб'єкти криміналістичної фотографії.

2. Криміналістично-оперативна (фіксує) фотографія. Особливості фотографування окремих об'єктів: місця події, трупа, речових доказів, живих осіб.

3. Криміналістично-дослідницька (експертна) фотографія: поняття, завдання, методи.

4. Особливості застосування відеозапису: види, способи і засоби його здійснення при проведенні слідчих (розшукових) дій.

5. Опитування з навчальних питань.
6. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
7. Вирішення тестових завдань.

Тема 6. Криміналістичне дослідження слідів (трасологія, дактилоскопія)

практичне заняття – 4 години

1. Загальні положення трасології.
2. Поняття сліду в трасології. Механізм слідоутворення. Класифікація слідів. (сліди пальців рук, сліди ніг і взуття, сліди транспортних засобів, сліди знарядь злочину та інструментів).
3. Опитування з навчальних питань.
4. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
5. Вирішення тестових завдань.

Тема 7. Криміналістичне дослідження матеріалів, речовин та виробів

практичне заняття – 2 години

1. Теоретичні положення криміналістичного дослідження матеріалів, речовин та виробів.
2. Поняття мікрооб'єктів та основні правила роботи з ними.
3. Можливості криміналістичного дослідження деяких матеріалів, речовин та виробів (наркотичні засоби, лакофарбові матеріали, паливно-мастильні матеріали, об'єкти біологічного походження) та використання результатів дослідження в процесі розслідування кримінальних правопорушень.
4. Опитування з навчальних питань.
5. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
6. Вирішення тестових завдань.

Тема 8. Криміналістичне дослідження зброї, боєприпасів, вибухових речовин і пристроїв та слідів їх застосування (зброезнавство)

практичне заняття – 2 години

1. Поняття судової балістики, її наукові засади. Види та характеристика об'єктів балістичного дослідження: зброї, боєприпасів, слідів пострілу.
2. Засоби та методи виявлення, огляду, фіксації і вилучення зброї та слідів її застосування. Встановлення обставин використання зброї: способу виготовлення, напрямку, місця та дистанції пострілу.
3. Судово-балістична експертиза: питання, які вирішує, підготовка матеріалів для її призначення.
4. Алгоритм виявлення, огляду та фіксації слідів на місці встановлення (спрацювання) інженерних бойових припасів (протитанкових, протипіхотних мін), саморобних вибухових пристроїв, виготовлених та встановлених в терористичних цілях.
5. Холодна зброя. Поняття, класифікація. Питання, що вирішуються експертизою холодної зброї.

6. Опитування з навчальних питань.
7. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
8. Вирішення тестових завдань.

Тема 9. Криміналістичне дослідження документів (документознавство)

практичне заняття – 2 години

1. Поняття, види та наукові засади криміналістичного дослідження документів.
2. Поняття та класифікація документів. Правила поводження з документами.
3. Дослідження рукописних документів. Поняття письма та почерку. Ознаки письмової мови і почерку, їх класифікація та ідентифікаційне значення. Неідентифікаційне дослідження рукописів і його цілі.
4. Почеркознавча і авторознавча експертизи: поняття, завдання, можливості та підготовка матеріалів для призначення.
5. Техніко-криміналістичне дослідження документів: поняття, зміст і види. Види підробки документів.
6. Дослідження поліграфічної продукції. Встановлення виду, способу друку та особливостей використаних засобів (друкарських форм) з метою розшуку місця виготовлення досліджуваного матеріалу.
7. Техніко-криміналістична експертиза документів: поняття, коло вирішуваних питань, підготовка матеріалів для призначення.
8. Опитування з навчальних питань.
9. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
10. Вирішення тестових завдань.

Тема 10. Ідентифікація особи за ознаками зовнішності (габітоскопія)

практичне заняття – 2 години

1. Поняття та наукові засади ототожнення особи за ознаками зовнішності, їх ідентифікаційне значення та класифікація.
2. Система опису ознак зовнішності. Словесний портрет людини.
3. Засоби та методи фіксації зовнішніх ознак людини. Джерела інформації про ознаки зовнішності людини.
4. Особливості ідентифікації особи в умовах воєнного стану.
5. Судово-портретна експертиза: поняття, питання, що вирішуються, методи проведення, підготовка матеріалів для призначення.
6. Опитування з навчальних питань.
7. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
8. Вирішення тестових завдань.

Тема 11. Криміналістичне дослідження звукових слідів (фоноскопія)

для самостійного опрацювання – 6 годин

1. Поняття та наукові засади фоноскопії.
2. Вимоги до порівняльних зразків голосу та мовлення.
3. Експертиза відео-, звукозапису: поняття, питання, що вирішуються.

Тема 12. Криміналістичне дослідження слідів запаху (одорологія)

семінарське заняття – 2 години

1. Поняття і наукові засади криміналістичної одорології.
2. Завдання і можливості використання запахових слідів людини в розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень.
3. Засоби та методи консервації запаху людини. Застосування службово-розшукових собак для розшуку і встановлення підозрюваних.
4. Одорологічна експертиза: сутність, характеристика ідентифікаційних і діагностичних питань, що вирішуються нею, підготовка матеріалів для призначення.

Тема 13. Інформаційно-довідкове забезпечення розслідування кримінальних правопорушень (кримінальна реєстрація)

практичне заняття – 2 години

1. Поняття, завдання та види криміналістичної реєстрації.
2. Об'єкти, система, принципи організації і функціонування криміналістичних обліків. Способи реалізації даних обліків у розшуку осіб, предметів, у розкритті кримінальних правопорушень.
3. Допоміжні інформаційні системи, що використовуються правоохоронними органами в розшуковій діяльності.
4. Опитування з навчальних питань.
5. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
6. Вирішення тестових завдань.

Тема 14. Загальні положення криміналістичної тактики

лекційне заняття – 2 години

1. Предмет, завдання, джерела та засоби криміналістичної тактики.
2. Загальні положення тактики слідчих (розшукових) дій.
3. Тактичний прийом, тактична комбінація, тактична операція.
4. Слідча ситуація. Тактичне рішення і тактичний ризик. Криміналістична рекомендація.

семінарське заняття – 2 години

1. Поняття криміналістичної тактики, її система та завдання. Правові, психологічні та етичні засади криміналістичної тактики. Співвідношення тактики слідчих (розшукових) дій з процесуальним порядком їх проведення.
2. Поняття тактичних прийомів, їх джерела та класифікація. Тактичний прийом і криміналістична рекомендація.
3. Поняття, сутність і види тактичних операцій (комбінацій), їх значення і використання у розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень.
4. Поняття і сутність тактичного рішення слідчого. Умови, що визначають прийняття і реалізацію тактичних рішень.

Тема 15. Криміналістична версія. Організація та планування розслідування

лекційне заняття – 2 години

1. Поняття, сутність та класифікація криміналістичних версій.

2. Етапи, методи побудови та перевірки версій.
3. Загальні положення організації розслідування.
4. Загальні положення планування розслідування.

семінарське заняття – 2 години

1. Поняття, значення та види слідчих версій. Логічна природа версій. Засади правила побудови та перевірки версій.

2. Поняття і сутність планування розслідування. Принципи планування розслідування.

3. Особливості різних варіантів планування: окремої слідчої (розшукової) дії, тактичної операції, роботи по кримінальному провадженню в цілому, розслідування багатоепізодних проваджень, по групі проваджень, що знаходяться у переведенні слідчого, при бригадному методі розслідування.

4. Техніка планування розслідування. Вимоги до плану розслідування. Допоміжна документація при плануванні.

Тема 16. Тактика огляду

семінарське заняття – 2 години

1. Поняття, сутність, завдання та види огляду.
2. Огляд місця події.
3. Огляд трупа.
4. Огляд речей та документів.
5. Освідування.

практичне заняття – 4 годин

1. Поняття, сутність та види огляду. Завдання огляду.
2. Огляд місця події. Підготовка до огляду. Учасники огляду. Етапи огляду місця події. Тактичні прийоми огляду.
3. Використання науково-технічних засобів при огляді. Фіксація результатів огляду. Зміст та форма протоколу огляду місця події. Додатки до протоколу огляду: плани, схеми, фотозйомки, зліпки слідів.
4. Організаційно–тактичні аспекти проведення огляду при особливому режимі досудового розслідування.
5. Особливості огляду трупа. Участь судового медика в огляді трупа. Значення і використання даних огляду трупа для встановлення особи загиблого та з'ясування інших обставин розслідуваного провадження. Ексгумація трупа.
6. Мета і правила огляду речей та документів.
7. Питання, що вирішуються при огляді приміщень і ділянок місцевості, що не є місцем події. Особливості огляду тварин і їх трупів.
8. Поняття та сутність освідування. Мета і правила освідування.
9. Проведення освідування спеціалістом.
10. Опитування з навчальних питань.
11. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
12. Вирішення тестових завдань.

Тема 17. Тактика обшуку

семінарське заняття – 2 години

1. Поняття, сутність та види обшуку.
2. Правові та фактичні підстави проведення обшуку.

3. Підготовка до обшуку. Технічні засоби пошуку.
4. Особливості тактики обшуку в приміщенні і на місцевості.
5. Особистий обшук.

практичне заняття – 4 години

1. Організаційно-тактичні аспекти проведення обшуку при особливому режимі
2. досудового розслідування.
3. Фіксація ходу та результатів обшуку.
4. Оцінка та використання результатів обшуку в розслідуванні кримінальних правопорушень.
5. Опитування з навчальних питань.
6. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
7. Вирішення тестових завдань.

Тема 18. Тактика допиту

семінарське заняття – 2 години

1. Поняття, значення та види допиту. Співвідношення допиту та опитування.
2. Підготовка до допиту. Визначення предмету допиту. Прийоми встановлення психологічного контакту з допитуваним.
3. Тактичні прийоми допиту. Можливості використання під час допиту оперативно-розшукових даних.

практичне заняття – 4 години

1. Тактика допиту потерпілих. Виявлення свідків і тактика їх допиту.
2. Тактика допиту раніше судимих осіб. Специфіка допиту підозрюваних у груповому провадженні.
3. Тактика допиту неповнолітніх.
4. Тактика допиту постраждалих внаслідок воєнних злочинів.
5. Фіксація ходу та результатів допиту. Технічні засоби фіксації.
6. Опитування з навчальних питань.
7. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
8. Вирішення тестових завдань.

Тема 19. Тактика пред'явлення для впізнання

практичне заняття – 2 години

1. Поняття, сутність і види пред'явлення для впізнання.
2. Підготовка до пред'явлення для впізнання.
3. Пред'явлення для впізнання осіб, предметів, трупів, тварин, ділянок місцевості.
4. Особливості пред'явлення для впізнання за функціональними ознаками. Проведення впізнання за фотознімками, кіно і відеострічками.
5. Особливості організації та проведення пред'явлення для впізнання в умовах воєнного стану.
6. Фіксація ходу і результатів пред'явлення для впізнання.
7. Оцінка і використання даних пред'явлення для впізнання у розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень.
8. Опитування з навчальних питань.

9. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.

10. Вирішення тестових завдань.

Тема 20. Тактика слідчого експерименту

практичне заняття – 2 години

1. Поняття, сутність слідчого експерименту, його мета та види. Учасники слідчого експерименту.

2. Підготовка до проведення слідчого експерименту. Особливості інструктажу учасників експерименту. Умови та прийоми проведення слідчого експерименту.

3. Фіксація умов, ходу та результатів слідчого експерименту. Технічні засоби фіксації. Оцінка і використання отриманих результатів у розслідуванні.

4. Опитування з навчальних питань.

5. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.

6. Вирішення тестових завдань.

Тема 21. Тактика використання спеціальних знань під час досудового розслідування

практичне заняття – 4 години

1. Поняття та форми використання спеціальних пізнань. Поняття та класифікація судових експертиз. Система судово-експертних закладів України.

2. Підготовка до проведення експертизи. Визначення виду, мети і об'єму дослідження. Формулювання експертного завдання. Поняття і види зразків для експертного дослідження, вимоги до них, умови їх отримання (вилучення). Особливості призначення додаткової, повторної, комісійної і комплексної експертиз. Особливості проведення експертизи поза експертним закладом.

3. Оцінка висновку експерта та використання отриманих даних у розкритті, розслідуванні кримінальних правопорушень.

4. Типові криміналістичні експертизи, що проводяться під час розслідування воєнних злочинів як наслідку повномасштабного вторгнення російської Федерації в Україну.

5. Опитування з навчальних питань.

6. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.

7. Вирішення тестових завдань.

Тема 22. Загальні положення криміналістичної методики

лекційне заняття – 2 години

1. Поняття, сутність та сучасні тенденції розвитку криміналістичної методики.

2. Класифікація та структура окремих методик розслідування кримінальних правопорушень.

3. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень.

семінарське заняття – 2 години

1. Поняття, завдання та значення криміналістичної методики.

2. Загальні положення і наукові засади криміналістичної методики.

3. Структура криміналістичної методики як розділу криміналістики.

4. Структура та види окремих методик розслідування кримінальних

правопорушень.

5. Поняття, сутність та види слідчих ситуацій. Компоненти слідчої ситуації. Фактори, що обумовлюють формування та розвиток слідчих ситуацій.

6. Поняття, зміст та елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень.

7. Співвідношення криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень з кримінально-правовою та кримінологічною характеристиками.

Тема 23. Розслідування кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи

практичне заняття – 4 години

1. Криміналістична характеристика вбивств, заподіяння тілесних ушкоджень.

2. Типові слідчі ситуації та слідчі версії у кримінальних провадженнях про вбивства, тілесні ушкодження. Використання спеціальних пізнань під час розслідування кримінальних правопорушень, що розглядаються.

3. Завдання і тактичні особливості невідкладних слідчих (розшукових) дій.

4. Особливості розслідування вбивств, вчинених за умов воєнного стану.

5. Опитування з навчальних питань.

6. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.

7. Вирішення тестових завдань.

Тема 24. Розслідування кримінальних правопорушень проти власності

практичне заняття – 4 години

1. Криміналістична характеристика крадіжок, грабежів, розбоїв та інших посягань проти власності.

2. Типові слідчі ситуації вказаних видів посягань і обумовлені ними особливості початкового і наступного етапів розслідування.

3. Тактика окремих слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій під час розслідування окремих видів кримінальних правопорушень даної групи.

4. Організація розшуку викраденого майна.

5. Особливості розслідування крадіжок, грабежів, розбоїв, вчинених за умов воєнного стану.

6. Опитування з навчальних питань.

7. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.

8. Вирішення тестових завдань.

Тема 25. Розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи і статевої недоторканості особи

практичне заняття – 4 години

1. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

2. Організація початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

3. Особливості побудови версій, тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій на початковому етапі розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

4. Застосування техніко-криміналістичних засобів і спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

5. Особливості розслідування зґвалтувань, вчинених за умов воєнного стану.

6. Опитування з навчальних питань.

7. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.

8. Вирішення тестових завдань.

5. Завдання для самостійної роботи

До завдань для самостійної роботи у формі тестового контролю здобувачі вищої освіти можуть отримати доступ на сайті НАВС у розділі «Дистанційні курси» за посиланням: <https://dn.naiu.kiev.ua/login/index.php> за допомогою індивідуального логіну і пароллю.

7. Методи навчання

Методи навчання

• Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів протягом лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повідь, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувачів на активізацію отриманих знань. Саме за допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів, ставлячи їм запитання для роздумів, розв’язання проблемної ситуації.

Лекція слугує для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, введення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

• Наочні методи

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та демонстрації власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

• **Практичні методи:** вправи, складання процесуальних документів. Проведення слідчих (розшукових) дій. Ці методи не несуть нової навчально-пізнавальної інформації, а слугують лише для закріплення, формування практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань.

• **Навчальна робота під керівництвом викладача** – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, написання тестів.

• Рольова гра:

пояснення фабули (змісту й умов гри);

підготовка дійових осіб для виконання своїх ролей; підготовка учнів-експертів, ведучого.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль – усний (у вигляді індивідуального або групового опитування, аналізу ділових ситуацій, ділових ігор) або письмовий (у вигляді контрольної роботи, тестів). Форми поточного контролю з кожної теми визначає викладач.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Структура білета передбачає два теоретичні питання та ситуаційне завдання.

Методи контролю. Поточний контроль здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом семінарських занять, а також шляхом: проведення експрес-опитувань, тестування, підготовки доповідей і рефератів. Під час оцінювання враховується глибина теоретичних знань здобувачів і вміння застосовувати їх на практиці.

Практичні заняття проводяться двома науково-педагогічними працівниками, оскільки, з врахуванням специфіки відпрацювання ситуаційних завдань з використанням можливостей навчально-тренувальних полігонів та робочих місць з інсценованою слідової картиною кримінальних правопорушень, навчальна група завчасно поділяється на дві підгрупи.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Аудиторна робота (поточна накопичення балів)																									Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>max 60%</i>																									<i>max 40%</i>	<i>max 100%</i>
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	T 15	T 16	T 17	T 18	T 19	T 20	T 21	T 22	T 23	T 24	T 25	залік, екзамен	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
60																									40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанційного навчання

Інструменти. Використання інструментів, що входять до переліку криміналістичної техніки обирається викладачем, виходячи з теми навчальної дисципліни.

Обладнання. Для закріплення теоретичних знань та відпрацювання практичних навичок здобувачами вищої освіти за темами навчальної дисципліни необхідно використовувати навчально-тренувальні полігони.

Програмне забезпечення. Для забезпечення можливості організації дистанційного навчання може використовуватися платформа Zoom, середовище Classroom, Moodle «Мудл», Соціальні мережі та Telegram.

10. Перелік питань/завдань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Наука криміналістика: предмет, система, функції та завдання.
2. Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування грабежів та розбоїв.
3. Система методів криміналістики та їх характеристика.
4. Криміналістична характеристика грабежів та розбоїв.
5. Поняття та сутність криміналістичної ідентифікації. Стадії криміналістичної ідентифікації матеріально фіксованих відображень.
6. Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час початкового етапу розслідування крадіжок.
7. Види, форми, об'єкти та суб'єкти криміналістичної ідентифікації.
8. Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування крадіжок.
9. Поняття та сутність криміналістичної діагностики.
10. Криміналістична характеристика крадіжок.
11. Поняття, система та завдання криміналістичної техніки як розділу криміналістики.
12. Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій на початковому етапі під час розслідування зґвалтувань.
13. Поняття, завдання і система судової фотографії як галузі криміналістичної техніки.
14. Типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування зґвалтувань.
15. Методи судово-оперативної фотографії та їх характеристика.
16. Криміналістична характеристика зґвалтувань.
17. Прийоми та методи криміналістичного відеозапису.
18. Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій на початковому етапі під час розслідування вбивств.
19. Поняття трасології як галузі криміналістичної техніки, її система та наукові засади.
20. Типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування вбивств.
21. Поняття слідів у трасології та їх класифікація. Механізм слідоутворення.
22. Криміналістична характеристика вбивств.
23. Методи виявлення, фіксації і вилучення слідів рук людини.
24. Поняття та зміст криміналістичної характеристики злочинів.

25. Поняття, об'єкти і завдання судової балістики як галузі криміналістичної техніки
26. Поняття та сутність криміналістичної методики.
27. Класифікація та структура окремих методик розслідування злочинів.
28. Вогнепальна зброя та бойові припаси: поняття, будова, класифікація.
29. Види слідчого експерименту та загальні тактичні положення його проведення.
30. Сліди застосування вогнепальної зброї та механізм їх утворення.
31. Поняття, зміст та мета слідчого експерименту. Підготовка до слідчого експерименту.
32. Тактичні положення огляду вогнепальної зброї, бойових припасів та слідів їх застосування.
33. Підготовка до пред'явлення для впізнання. Особливості організації робочого етапу окремих видів пред'явлення для впізнання.
34. Об'єкти судово-балістичної експертизи та можливості їх дослідження.
35. Поняття, мета, сутність та види пред'явлення для впізнання. Підстави та умови пред'явлення для впізнання.
36. Поняття холодної зброї, її класифікація та будова.
37. Загальні положення тактики допиту. Фіксація ходу та результатів допиту.
38. Особливості огляду холодної зброї та слідів її застосування.
39. Поняття, сутність та завдання одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб.
40. Поняття та система криміналістичного документознавства.
41. Поняття, сутність, види та принципи допиту. Підготовка до допиту.
42. Поняття та види криміналістичної ідентифікації. Ідентифікаційний період.
43. Етапи та тактичні особливості проведення обшуку в житловому приміщенні. Фіксація результатів обшуку.
44. Поняття та види слідчих версій.
45. Поняття, завдання, види обшуку. Підготовка до проведення обшуку.
46. Сигналетична фотозйомка: сутність, види, прийоми здійснення.
47. Огляд місця події. Етапи, стадії та методи огляду місця події.
48. Предмет, завдання та об'єкти техніко-криміналістичного дослідження документів.
49. Поняття, завдання та принципи огляду. Види огляду, їх характеристика.
50. Види підроблення документів та методи їх дослідження.
51. Структура слідчої (розшукової) дії, характеристика основних етапів.
52. Криміналістична класифікація ознак зовнішності людини.
53. Поняття слідчої версії. Стадії та методи побудови та перевірки версій.
54. Робочий етап проведення допиту: тактичні рекомендації щодо його проведення.
55. Поняття і сутність криміналістичної версії, класифікація криміналістичних версій.
56. Поняття, класифікація та особливості збирання мікрооб'єктів.
57. Предмет, завдання, джерела та засоби криміналістичної тактики.
58. Поняття, властивості та класифікація слідів запаху. Використання одорологічної інформації під час розслідування кримінальних правопорушень.
59. Поняття та сутність слідчої ситуації, тактичного рішення слідчого, тактичного ризику.

60. Поняття та сутність криміналістичної характеристики злочину, її структура.

61. Поняття та сутність тактичних прийомів, тактичних комбінацій, тактичних операцій.

62. Алгоритм виявлення, огляду та фіксації слідів на місці встановлення (спрацювання) інженерних бойових припасів (протитанкових, протипіхотних мін), саморобних вибухових пристроїв, виготовлених та встановлених в терористичних цілях.

63. Особливості ідентифікації особи в умовах воєнного стану.

64. Організаційно–тактичні аспекти проведення огляду при особливому режимі досудового розслідування.

65. Організаційно-тактичні аспекти проведення обшуку при особливому режимі досудового розслідування.

66. Тактика допиту постраждалих внаслідок воєнних злочинів.

67. Особливості організації та проведення пред'явлення для впізнання в умовах воєнного стану.

68. Типові криміналістичні експертизи, що проводяться під час розслідування воєнних злочинів як наслідку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну.

69. Особливості розслідування вбивств, вчинених за умов воєнного стану.

70. Особливості розслідування крадіжок, грабежів, розбоїв, вчинених за умов воєнного стану.

71. Особливості розслідування зґвалтувань, вчинених за умов воєнного стану.

Перелік завдань для підсумкового контролю:

1. До чергової частини Подільського УПГУНП у місті Києві звернувся з заявою власник транспортного засобу. Він повідомив, що напередодні ввечері він залишив власний автомобіль у металевому гаражі, який було замкнено на один врізний та один навісний замок. Вранці, прийшовши за машиною до гаража, виявив що ворота відчинені, біля воріт, на землі, знаходився пошкоджений навісний замок, а автомобіль зник.

Встановити можливі способи виявлення та фіксації слідів. Визначити судові експертизи, що можуть бути призначені.

2. Під час огляду місця події було виявлено і вилучено 2 гільзи та слід пальця руки. У слідчого виникла необхідність у призначенні судово-балістичної та дактилоскопічної експертизи.

Сформулюйте питання експерту кожного з таких видів експертиз відповідно до завдань, які вони можуть вирішувати.

3. Слідчий, з додержанням вимог кримінального процесуального законодавства, пред'явив потерпілому П. фотознімок підозрюваного Т. для впізнання разом з іншими фотознімками. Потерпілий П. заявив, що він не може впізнати особу, яка вчинила проти нього злочин, по фотознімках, але зможе впізнати її коли побачить. У зв'язку з цим слідчий пред'явив потерпілому П. підозрюваного Т. разом з іншими особами, які не мали різких відмінностей в зовнішності, віці та одязі. У результаті проведеного впізнання П. вказав на Т., як особу, що вчинила злочин, та пояснив за якими ознаками він його впізнав та при яких обставинах бачив.

Оцініть дії слідчого і доказове значення пред'явлення для впізнання.

4. О 23.00 год. двоє невідомих у масках зі зброєю в руках напали на гр. П. У результаті сутички нападники нанесли потерпілому колоче-ріжуче поранення у стегно правої ноги, відібрали золотий ланцюжок, телефон LG та гроші в сумі 1400 грн. Потерпілий помітив у одного з нападників татуювання на зап'ясті лівої руки («ACDC»).

Складіть план розслідування на початковому етапі.

5. Вранці 20 поточного року біля дому № 2 по вул. Островського було виявлено труп гр. Б., смерть якого наступила в результаті нанесення йому ножового поранення в область серця. На підставі одержаних оперативно-розшукових даних було висунуто версію про те, що до вчинення злочину причетний гр. К., який вважав, що потерпілий був коханцем його дружини.

Скласти план проведення необхідних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на перевірку версії про вбивство гр. Б. гр-м К. і мотиви вчинення ним цього злочину.

6. 9 травня поточного року близько 19.28 год. П. проник до квартири № 2, буд. 4, по вул. Сурікова, в м. Києві, звідки викрав чуже майно. Під час огляду місця події слідів злому не виявлено. Замки на входних дверях зовнішніх пошкоджень не мають, знаходяться у справному стані. Під час проведення обшуку у підозрюваного П. були виявлені та вилучені викрадені речі, а також зв'язка відмичок.

Встановити можливі способи виявлення та фіксації слідів. Визначити судові експертизи, що можуть бути призначені.

7. 12 квітня поточного року у продуктовому магазині «Фокус», розташованому у м. Києві по вул. Кліменка, вчинена крадіжка товарів на суму 5000 грн. При огляді місця події виявлено, що на одному з вікон магазину відігнуті металеві ґрати, а на дерев'яних частинах вікна є вдавнені сліди прямокутної форми з поперечною насічкою.

Встановити можливі способи виявлення та фіксації слідів. Визначити судові експертизи, що можуть бути призначені.

8. Патрульними поліцейськими Вузенко О.А. і Бурником Г.Т. під час чергування на узбіччі дороги виявлено труп невідомої жінки з ознаками вогнепального поранення голови. Вони викликали «швидку допомогу» і негайно почали проводити огляд місця події і трупа. Прибувши на місце події, лікар «швидкої допомоги» констатував смерть потерпілої і за вказівкою цих працівників поліції транспортував труп у морг міської лікарні.

Чи правомірні дії працівників поліції? Як повинні були вчинити працівники поліції у наведеній ситуації?

9. До чергової частини Дарницького УП ГУНП у м. Києві надійшло повідомлення від невідомої особи про те, що в районі спорткомплексу «Адвіс» відбувається стрільба. СОГ, що прибула на місце події, встановлено, що в районі центрального входу до комплексу стоїть автомобіль «Audi-Q7», в салоні якого знаходиться два трупи осіб чоловічої статі з вогнепальними пораненнями. Такі пошкодження виявлені і на кузові автомобіля. На відстані 8 м від автомобіля на

асфальтному покритті виявлено 28 стріляних гільз і автомат Калашникова.

Вкажіть, що необхідно фіксувати і вилучати з даного місця події.

10. Після вживання спиртних напоїв, під час п'яної сварки, яка перейшла у бійку, Ткач і Мусіак викинули господаря квартири Гусака у відкрите вікно з 4 поверху. Гусак від отриманих ушкоджень помер. З метою інсценування самогубства Гусака, Ткач і Мусіак розбили вікно.

Вкажіть, які сліди на одязі і тілі трупа, а також на місці події (в квартирі на вулиці) можуть спростувати версію самогубства, та які сліди можуть бути виявлені та вилучені на тілі і одязі підозрюваних?

11. Для проведення допиту неповнолітнього підозрюваного П. слідчий запросив для участі його батька та вчителя (класного керівника П.). До початку допиту неповнолітній заявив клопотання про те, що не бажає давати показання в присутності свого класного керівника, так як це може відобразитися на його стосунках в школі з учителями та друзями.

Як вирішити заявлене клопотання?

12. Під час досудового розслідування щодо зґвалтування неповнолітньої Б. були встановлені розбіжності у показаннях потерпілої та свідків І. й Д. Слідчий викликав усіх трьох на одночасний допит. Під час допиту слідчий зачитав показання Б., які вона давала на попередньому допиті, та які на його думку були правдивими, перед тим, як було запропоновано дати показання іншим учасникам цієї слідчої (розшукової) дії.

Оцініть дії слідчого. Запропонуйте тактику проведення одночасного допиту двох та більше раніше допитаних осіб у подібній ситуації, але якщо потерпіла особа є повнолітньою.

13. О 21.45 год. по вул. Братиславська в м. Києві було вчинено наїзд на пішохода, що спричинило його смерть, водій зник у невідомому напрямку. На місце події виїхала слідчо-оперативна група для проведення огляду.

Оберіть прийоми та способи судової фотографії, які слід використати під час фіксації огляду місця події.

14. З Одеського музею мистецтва було викрадено картину Караваджо «Взяття Христа під варту». Через деякий час у результаті співпраці Національної поліції України з німецькими колегами були затримані члени транснаціонального організованого злочинного угруповання, в яких вказана картина була вилучена і повернута на Україну. Директор музею заявив, що він зможе впізнати викрадену картину.

Які слідчі (розшукові) дії повинен провести слідчий з метою ідентифікації витвору мистецтва?

15. Під час бійки із застосуванням зброї вогнепальні поранення у живіт та руку отримав гр. Іванов. На місці вчинення злочину знайдені дві гільзи різного калібру. Одна куля була вилучена із живота гр. Іванова під час операції. При обшуку у підозрюваного гр. Петрова виявлено та вилучено пістолет Макарова.

Як правильно вилучити та упакувати виявлені дві гільзи, кулю та пістолет

Макарова? Які судові експертизи можуть бути проведенні з метою встановлення необхідної інформації?

16. Після прибуття на місце події члени СОГ встановили 14 іноземних студентів, які постраждали від нападу хуліганів. Вони пояснили, що вже протягом двох тижнів угруповання з місцевої молоді погрожує їм, декілька разів нападали на них біля гуртожитку та били. Хулігани висловлювали погрози на їх адресу, і запевняли, що не відстануть, аж доки ті, не поїдуть з України. Все це супроводжувалось образами та побиттям руками, ногами та металевими прутами і ланцюгами. Ватажок і деякі його прибічники демонстративно глумилися в кімнатах іноземців. Приїхали вони до гуртожитку на 4 легкових автівах.

Визначити тактику огляду місця події, та інших слідчих (розшукових) дій.

17. 15 травня поточного року із озера по вул. Корольова в м. Києві рибачками було виловлене розчленоване тіло, загорнуте в поліетиленову плівку. Серед одягу, який був на тілі вбитого, була камуфляжна куртка. На тілі виявлені тілесні ушкодження.

Які першочергові слідчі (розшукові) дії необхідно провести в даній ситуації? Сформулюйте основні слідчі версії щодо події.

18. Слідчий під час допиту підозрюваного непомітно увімкнув диктофон і записав покази останнього. В подальшому долучив даний звукозапис до матеріалів кримінального провадження і призначив судову фоноскопичну експертизу по отриманому в результаті допиту звукозапису.

Охарактеризуйте дії слідчого. Як повинен був вчинити слідчий в даній ситуації?

19. На місці події виявлені сліди 4-х пальців правої руки людини з чітко відображеними в них папілярними лініями.

Назвіть види обліків, за якими варто перевірити ці сліди з метою розслідування злочину.

20. Сторож автотранспортного підприємства № 1, Петренко О.П., під час нічного обходу виявив півметровий пролом в кам'яній стіні шиноремонтного складу. Відчинивши склад, він побачив, що викрадено декілька десятків нових покришок, які були завезені за два дні до крадіжки. Петренко відразу зателефонував до поліції.

Яких першочергових заходів треба вжити працівникам поліції після прибуття на місце події?

21. До чергової частини Солом'янського УП ГУНП у м. Києві надійшла заява від громадянки А., яка повідомила, що близько 18 год. 28 хв. вона йшла по вул. Мічуріна до школи № 2. Назустріч їй йшов незнайомий молодий чоловік. Несподівано він вихопив у неї з рук сумку і зник на території парку. У заяві громадянка А. повідомила, що в сумці знаходився мобільний телефон «Nokia» вартістю 2280 грн., гаманець з грошима в сумі 500 грн., записна книжка і зв'язка із чотирьох ключів від будинку і робочого кабінету. Потерпіла від переляку невстигла

розгледіти обличчя нападника, а описала лише зріст, статуру й одяг.

Які слідчі (розшукові) дії слід провести для встановлення особи нападника «за гарячими слідами»?

22. Близько 16 год. 28 хв. поблизу будинку № 23 по вул. Вишгородській у м. Києві невідомий підійшов до продавця Гопкало Н.П., яка продавала фрукти та овочів торгівельній палатці, і коли остання почала перераховувати гроші, вихопив у неї виручку у сумі 850 гр., після чого з місця події втік на автомобілі закордонного виробництва білого кольору, в державному номері якого є цифри «7» і «5».

Висуньте версії та складіть план проведення першочергових слідчих (розшукових) дій.

23. Громадянин Д., повернувшись додому зі службового відрядження, знайшов свою дружину мертвою, про що повідомив до відділення поліції. В результаті огляду місця події встановлено, що громадянка Д., отримала ураження електричним струмом, від чого померла напередодні ввечері. Слідчий висунув версію, що її смерть настала при спробі самостійного ремонту холодильника, оскільки чоловік перебував у відрядженні. Але сусідка громадянки Д., громадянка К., стверджує, що пізно ввечером бачила чоловіка, схожого на громадянина Д., який піднімався сходами парадного.

Визначте предмет допиту громадянина Д. за фактом смерті громадянки Д. Наведіть перелік питань, які необхідно задати гр. Д. під час допиту для встановлення істини у кримінальному провадженні.

24. Під час ранкової пробіжки гр. В., відомий бізнесмен, був поранений пострілом із вогнепальної зброї біля свого будинку, розташованого за адресою: вул. Приозерна, 18-а в м. Києві. Під час огляду місця події за фактом замаху на життя громадянина В. на даху сусіднього будинку було виявлено та вилучено довгоствольну вогнепальну зброю з глушником.

Які види судових експертиз необхідно провести та в якій послідовності?

25. Неповнолітній Блохін під час допиту як підозрюваний розповів слідчому про крадіжку мотоцикла із гаража гр. Плетньова та грошей із квартири гр. Ковтун, а про крадіжку мобільного телефону із магазину «Мобільник» змовчав, хоча цей факт також був відомий слідчому.

Сформулюйте підозрюваному питання для встановлення фактичних даних про епізод, пов'язаний з крадіжкою мобільного телефону.

26. На телефонну лінію чергової частини районного управління поліції поступило анонімне повідомлення про замінювання загальноосвітньої середньої школи, в приміщенні якої повинно відбуватися загальнодержавне незалежне оцінювання.

Сформулюйте типові слідчі версії та першочергові слідчі (розшукові) дії по їх перевірці.

27. Під час проведення обшуку в квартирі гр. Блінова, потерпіла Усікова, запрошена для участі в проведенні даної слідчої (розшукової) дії, впізнала наручний годинник, який їй належить, та заявила, що саме цей годинник у неї був викрадений

рік потому невідомим зловмисником. Цей факт слідчий зафіксував в протоколі обшуку.

Яке доказове значення має впізнання потерпілою свого годинника? Чи є в даному випадку доцільним проведення пред'явлення для впізнання знайденого годинника?

28. Визначте алгоритм дій слідчо-оперативної групи під час огляду місця допиту полонених (катівні) із урахуванням обстановки навчально-тренувального полігону «Місце допиту полонених (катівня)». Скласти фрагмент описової частини протоколу огляду трупа. Продемонструвати методи огляду місця події. Здійснити фотофіксацію місця події за допомогою прийомів судово-оперативної фотографії із застосуванням необхідних криміналістичних засобів.

Яких першочергових заходів треба вжити працівникам поліції після прибуття на місце події?

29. Визначте алгоритм дій слідчо-оперативної групи під час огляду місця масового поховання з урахуванням обстановки навчально-тренувального полігону «Місце масового поховання». Скласти фрагмент описової частини протоколу огляду місця події щодо виявленого відбитку взуття на поверхні ґрунту. Продемонструвати прийоми судової фотографії для фіксації місця події. Скласти фрагмент протоколу огляду місця події з описом гільз. Визначити та продемонструвати техніко-криміналістичні засоби, які застосовуються під час фіксації та вилучення документа, що посвідчує особу.

Яких першочергових заходів треба вжити працівникам поліції після прибуття на місце події?

30. Визначте алгоритм дій слідчо-оперативної групи під час виявлення вогнепальної зброї із врахуванням обстановки навчально-тренувального полігону «Обстріл цивільного транспорту під час евакуації». Встановити місця розташування слідів застосування вогнепальної зброї. Сформулювати питання експерту щодо судової експертизи зброї та боєприпасів відповідно до вилучених з місця події об'єктів.

Яких першочергових заходів треба вжити працівникам поліції після прибуття на місце події?

11. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти та їх коментарі

1. [Конституція України](#): Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. [Кримінальний кодекс України](#): Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

4. [Про захист прав людини і основоположних свобод](#): Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р. (зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11.05.1994 р.,

Протоколом [№ 14 від 13.05.2004 р.](#)). *Верховна Рада України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

5. [Про Національну поліцію](#): Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/stru>.

6. [Про судову експертизу](#): Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

7. [Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні](#): Затверджена наказом МВС України від 07.07.2017 р. № 575. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>.

8. Інструкція з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Затверджена наказом МВС України від 27.04.2020 р. № 357. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#Text>.

9. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України: Затверджена наказом МВС України від 10.09.2009 р. № 390. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09>.

10. Інструкція про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: Затверджена наказом Міністерства юстиції України від 12.12.2011 р. № 3505/5. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1431-11>.

11. [Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події](#): Затверджена наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1339. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/main/1378204>.

12. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: Затверджена наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

13. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи: Затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95>.

14. [Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України](#): Затверджене наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1343. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>.

15. Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 р. № 1024. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-%D0%BF#n124>.

16. Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему органів внутрішніх справ України: Затверджене наказом МВС України від 12.10.2009 р. № 436. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-09>.

17. [Порядок взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини](#): Затверджений спільним наказом МВС, МОЗ та Генеральної прокуратури від 29.09.2017 р. № 807/1193/279. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1299-17>.

18. Порядок обліку фактів звернення та доставлення до закладів охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів і підрозділів поліції: Затверджений наказом МВС України, Міністерства охорони здоров'я України від 06.07.2016 р. № 612/679. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1051-16>.

19. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24 лют. 2022 р. № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

Основна

1. The basics of criminalistic: educational manual / Antoshchuk A., Myrovskaya A., Sakovskyi A. and others. Kyiv: FOP Maslakov, 2018. 82 p.

2. The basics of criminalistic: practical manual / Myrovskaya A., Samodin A., Tsymbaliuk T., Piaskovskyi V. and other; under the general editorship of A. Myrovskaya. Kyiv: Osvita Ukrainy, 2021. 148 p.

3. Криміналістика: навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. в двох частинах. Частина II: Криміналістична тактика. Методика розслідування / Б.Є. Лук'янчиков, Є.Д. Лук'янчиков, С.Ю. Петраєв. Київ: Нац. тех. ун-т України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського. 2017. 474 с.

4. Криміналістика: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / К.О. Чаплинський, О.В. Лускатов, І.В. Пиріг та ін. 2-е вид, перероб. і допов. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

5. Криміналістика : підручник / [В. В. Пяковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пяковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Право, 2020. 752 с.

6. Криміналістика: підручник / В.В. Пяковський, В.К. Весельський, А.В. Іщенко та ін. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 704 с.

7. Криміналістика: підручник / Р.І. Благута, О.І. Гарасимів, О.М. Дуфенюк та ін. / за заг. ред. Є.В. Пряхіна. 3-тє вид, переробл. та допов. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 948 с.

8. Криміналістика: підручник / Ю.П. Аленін, Л.І. Аркуша, О.О. Подобний, В.В. Тіщенко та ін. / за ред. В.В. Тіщенка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2017. 556 с.

9. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 1 / Ю.В. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін. / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.

10. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 2 / Ю.В. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін. / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.

11. Teteriatnyk H., Piaskovskyi V., Myrovskaya A., Sakovskyi A., Gunchenko D. International standards for criminal proceedings in emergency legal regimes. *Cuestiones políticas*. 2022. Vol. 40. № 72. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4072.29>.

12. Shepitko V., Shepitko M. The Role of Forensic science and Forensic Examination in International Cooperation in the Investigation of Crimes. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2021. 28 (1). P. 179–186. (Scopus). DOI: [https://doi.org/10.37635/jnalsu.28\(1\).2021.179-186](https://doi.org/10.37635/jnalsu.28(1).2021.179-186).

Додаткова**До розділу 1 «Теоретичні основи криміналістики»**

1. Даньшин М. В. Криміналістика ХХІ століття : місце у системі наукового знання : монографія. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. 480 с.
2. Котюк І. І. Теоретичні аспекти криміналістичної ідентифікації : монографія. Київ : Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2004. 208 с.
3. Полянська Г. С. Криміналістична діагностика у розкритті та розслідуванні злочинів : монографія. Кривий Ріг, 2015. 197 с.
4. Столітній шлях судової експертизи в Україні (1918–2018 рр.) : монографія / О. М. Ключев, О. П. Угровецький, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. ; за ред. О. М. Ключева. Харків : Золоті сторінки, 2018. 336 с.
5. Шепітько В. Ю. Вступ до навчального курсу «Криміналістика». Київ : Ін Юре, 2016. 192 с.
6. Юсупов В. В. Криміналістика в Україні у ХХ–ХХІ століттях : монографія. Київ : ФОП Маслаков, 2018. 556 с.

До розділу 2 «Криміналістична техніка»

1. Використання електронних (цифрових) доказів у кримінальних провадженнях : метод. рек. / М. В. Гребенюк, В. Д. Гавловський, М. В. Гуцалюк, В. Г. Хахановський та ін. Київ, 2017. 76 с.
2. Воробей О. В., Кофанов А. В. Техніко-криміналістичне дослідження документів : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2011. 312 с.
3. Глосарій балістичних, вибухотехнічних та тактико-технічних термінів (з метою використання при виявленні, фіксації та вилученні криміналістично значимої інформації в умовах антитерористичної операції) : спеціалізований словник / С. В. Албул, Д. С. Афонін. Одеса : ОДУВС, 2017. 83 с.
4. Експертизи у судочинстві України : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. В. Г. Гончаренка, І. В. Гори ; наук. ред. В. А. Колесник. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 504 с.
5. Запахові сліди та їх властивості : метод. рекомендації / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, П. Д. Біленчук. Київ, 2010. 52 с.
6. Інформаційно-довідкове забезпечення кримінальних проваджень : підручник / В. В. Бірюков, В. Г. Хахановський, В. С. Бондар, С. В. Шалімов ; за заг. ред. В. В. Бірюкова. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 288 с.
7. Калюга К. В. Окрема криміналістична теорія про зовнішні ознаки та властивості особи злочинця : монографія. Запоріжжя : КСК-Льянс, 2017. 296 с.
8. Клименко Н. І. Загальна теорія судової експертології : монографія. Тернопіль : Вид-во «Крок», 2018. 262 с.
9. Кофанов А. В., Кобилянський О. Л. Теорія і практика криміналістичного дослідження холодної зброї : методичні рекомендації. Київ : УкрДГРІ, 2013. 56 с.
10. Криміналістична техніка : Книга друга (частина II) : навч. посіб. / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, С. В. Хільченко, Т. В. Михальчук та ін. Київ : КИЙ, 2011. 352 с.
11. Криміналістичне дослідження вибухових речовин : метод. рекомендації / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, О. О. Давидова. Київ : КИЙ, 2011. 48 с.
12. Кримінальна реєстрація та криміналістичні обліки : курс лекцій / А. В. Кофанов, С. І. Мендус, Є. Ю. Свобода, В. В. Індюкова. Київ, 2011. 146 с.

13. Мотлях О. І. Поліграф : наукова природа походження, нормативно-правове регулювання та допустимі межі застосування : монографія. Київ : Освіта України, 2012. 394 с.

14. Мотлях О. І., Усіков І. П. Практика призначення та проведення судових психофізіологічних експертиз й експертних досліджень із використанням комп'ютерного поліграфа (методичні та практичні рекомендації) : посіб. Київ : Освіта України, 2015. 210 с.

15. Нарізна мисливська та багатоцільова вогнепальна зброя, виготовлена на базі автомата Калашникова : судово-балістичний довідник / О. С. Соколов, О. В. Грищенко. Київ, 2017. 137 с.

16. Одорологія у криміналістиці : метод. рекомендації / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, П. Д. Біленчук. Київ, 2010. 52 с.

17. Основи судової експертизи : навчальний посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Харків : Право, 2016. 928 с.

18. Особливості використання обліків та автоматизованих інформаційних систем при розслідуванні кримінальних правопорушень : метод. рекомендації / В. Г. Хахановський, Д. В. Дабіжа, В. В. Пясковський. Київ: 2017. 37 с.

19. Особливості криміналістичного дослідження рукописів, виконаних у незвичних умовах : метод. рекомендації / Л. М. Белова, І. В. Білоус, О. В. Шведова. Київ, 2017. 43 с.

20. Отрошенко В. А., Теслюк О. С. Експертиза відео-, звукозапису. Види досліджень. Особливості призначень : інформаційний лист. Київ : ДНДЕКЦ МВС; Херсонський НДЕКЦ МВС, 2018. 7 с.

21. Патик Л. Л. Техніко-криміналістичне дослідження підробного паспорта громадянина України : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ : ЦУЛ, 2013. 140 с.

22. Пиріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування: монографія. Дніпропетровськ : Ліра ЛТД, 2015. 432 с.

23. Поняття й система методів техніко-криміналістичного дослідження документів : навч. посіб. / А. В. Іщенко, М. Ю. Будзієвський, І. П. Красюк. Київ, 2011. 97 с.

24. Психофізіологічні дослідження з використанням поліграфа в практиці розслідування злочинів : метод. рекомендації / О. І. Мотлях, В. Л. Костюк, Д. В. Куценко. Київ : Освіта України, 2016. 73 с.

25. Свобода Є. Ю. Судове почеркознавство : запитання та відповіді : навчальний посіб. Київ : УкрДГРІ, 2014. 192 с.

26. Сімакова-Єфремян Е. Б. Комплексні судово-експертні дослідження : теорія та практика : монографія. Харків : Право, 2016. 456 с.

27. Столітній А. В. Електронне кримінальне провадження : передумови виникнення, сучасний стан та перспективи розвитку : монографія. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2016. 724 с.

28. Судова балістика : практичні аспекти : навч. посіб. / В. В. Арешонков, А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський ; за ред. П. Д. Біленчука. Київ : УкрДГРІ, 2016. 408 с.

29. Судові експертизи в процесуальному праві України : навч. посіб. / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ : Вид-во Ліра-К, 2019. 424 с.

30. Судово-балістичні дослідження : курс лекцій / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, В. В. Арешонков ; за ред. П. Д. Біленчука. Київ : УкрДГРІ, 2015. 278 с.

31. Шевченко О. В. Використання спеціальних товарознавчих знань у кримінальному провадженні : монографія / під заг. ред. О. О. Садченко. Київ : Талком, 2018. 245 с.

32. Антонюк П.Є., Білоус І.В., Крилевич Р.Б., Приходько Ю.П., Саковський А.А., Фурман Я.В., Щербанюк Д.В. Використання дактилоскопічних сканерів підрозділами Національної поліції України: метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. 30 с.

До розділу 3 «Криміналістична тактика»

1. Алексейчук В. І. Огляд місця події : тактика і психологія. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2011. 164 с.

2. Ващук О. П. Невербальна інформація у кримінальному провадженні : теоретико-методологічні основи : монографія. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2017. 430 с.

3. Галаган В. І., Козак О. В. Процесуальний порядок і тактика отримання зразків для експертизи у кримінальному провадженні України : монографія. Краматорськ : ТОВ «Каштан», 2015. 223 с.

4. Головка М. Б., Осипенко І. П. Обшук (юридико-психологічні аспекти організації та проведення) : навч.-метод. посіб. Чернігів : Чернігівський нац. технолог. ун-т, 2015. 126 с.

5. Домашенко О. М. Тактичні помилки у слідчій діяльності : монографія. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2019. 168 с.

6. Криміналістична тактика : навч. посіб. / за ред. М. А. Погорецького, Д. Б. Сергєєвої. Київ : Алерта, 2016. 244 с.

7. Настільна книга слідчого / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. ; 3-те вид., переробл. і доповн. Київ : «Ін Юре», 2011. 736 с.

8. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні : навчально-практичний посіб. / С. С. Кудінов, Р. М. Шеховцов, О. М. Дроздов, С. О. Гриненко ; 2-е видання, розшир. й доповнене. Харків : «Оберіг», 2015. 344 с.

9. Обшук і виїмка (тайники та способи їх виявлення) : навч.-метод. посіб. / І. П. [Осипенко](#), О. О. Адам'юк, Н. М. Сенченко. Чернігів : Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці, 2011. 132 с.

10. Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією, у кримінальному провадженні України : навч. посіб. / В. І. Галаган, М. Й. Кулик, Н. С. Моргун, Ю. В. Терещенко. Київ, 2018. 112 с.

11. Організація і тактика одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб : навч. посіб. / С. С. Чернявський, О. О. Алексєєв, І. А. Жалдак та ін. Київ : НАВС, 2016. 66 с.

12. Особливості фіксації ходу та результатів проведення слідчих (розшукових) дій : метод. рекомендації / О. А. Осауленко, О. В. Александренко, Н. С. Моргун та ін. Київ : НАВС, 2015. 136 с.

13. Пам'ятка слідчому щодо проведення огляду трупа на місці події / Я. В. Фурман, Л. Т. Котляренко. Київ, 2017. 46 с.

14. Пошук та знешкодження саморобних вибухових пристроїв : метод. рекомендації / В. В. Юсупов, Ю. П. Приходько, Я. В. Фурман, К. Ю. Бобрик. Київ, 2017. 33 с.

15. Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій : наук.-метод. рекомендації / В. В. Кікінчук, К. Л. Бугайчук, В. О. Малярова, Т. П. Матюшкова. Харків : ХНУВС. 2018. 101 с.

16. Процесуальні документи досудового розслідування (слідчого, адвоката, судді) / М. А. [Погорецький](#), О. П. [Кучинська](#) ; 2-ге вид. Київ : [Алерта](#), 2018. 274 с.

17. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні : навч. наоч. посіб. у схемах і таблицях / О. А. Осауленко, А. В. Самодін, Г. М. Степанова та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 140 с.

18. Тактика слідчого огляду комп'ютерних систем та їх елементів : наук.-практ. посіб. / В. О. Одерій, С. О. Корона, С. В. Самойлов. Донецьк, 2010. 87 с.

19. Теслюк І. О. Тактичні засади застосування криміналістичного прогнозування у досудовому розслідуванні (на прикладі органів Національної поліції України) : монографія. Одеса : ОДУВС, 2017. 217 с.

20. Участь спеціаліста в огляді місця події : довідник. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. 128 с.

21. Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій : навчальний посіб. / Є. Ю. Свобода, А. В. Кофанов, А. В. Самодін та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 432 с.

22. Черниченко І. В. Застосування відеоконференції у кримінальному провадженні України : теорія і практика : монографія / за ред. О. П. Кучинської. Київ : Алерта, 2015. 272 с.

До розділу 4 «Криміналістична методика»

1. Галаган В. І., Яковенко М. О. Особливості методики розслідування нерозкритих грабежів та розбоїв минулих років : монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2013. 255 с.

2. Журавель В. А. Криміналістичні методики : сучасні наукові концепції : монографія. Харків : Апостиль, 2012. 302 с.

3. Калюга К. В. Мистецтво здобувати та використовувати інформацію щодо особи злочинця. Київ : Право. 2019. 256 с.

4. Коваленко А. В. Розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів : монографія. Северодонецьк, 2018. 267 с.

5. Криміналістичне забезпечення виявлення та розслідування злочинів : монографія / за ред. В. В. Тіщенка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2018. 430 с.

6. Криміналістичне забезпечення розкриття і розслідування злочинів : курс лекцій / В. К. Весельський, А. В. Іщенко, В. С. Кузьмічов та ін. Київ, 2011. 177 с.

7. Криміналістичні засоби та методи розкриття та розслідування кримінальних правопорушень : підручник / О. М. Цільмак, О. Є. Користін, О. С. Шаптала, Д. В. Талалай. Одеса, 2015. 302 с.

8. Методика розслідування квартирних крадіжок : навч.-метод. посіб. / В. С. Бондар, С. В. Головкін, О. А. Єршов та ін. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2011. 399 с.

9. Методика розслідування окремих кримінальних правопорушень (у схемах і таблицях) : навч. посіб. / Г. П. Власова, Г. О. Ганова, В. М. Гусаров та ін. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2015. 146 с.

10. Нікітіна-Дудікова Г. Ю. Розслідування насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом, вчиненого щодо малолітньої особи : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. М. Чорноус. Вінниця : ТОВ «Твори», 2018. 292 с.

11. Організація і тактика розслідування вбивств через необережність : монографія / А. В. Іваниця, М. М. Єфімов. Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. 148 с.

12. Організація початкового етапу досудового розслідування кримінальних правопорушень : збірник матеріалів практики / О. З. Гладун, В. П. Стадник, О. В. Яковлев, С. В. Янчишин. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2018. 68 с.

13. Організація розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. / А. Ф. Волобуєв та ін. ; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва. Харків : ХНУВС, 2011. 567 с.

14. Остапчук М. С. Методика розслідування розбоїв, учинених неповнолітніми. Львів, 2015. 250 с.

15. Пиріг І. В., Самсонова В. В. Методика розслідування крадіжок, вчинених на території садівницьких товариств і дачних кооперативів : монографія. Дніпро, 2017. 151 с.

16. Розкриття квартирних крадіжок працівниками карного розшуку : метод. рекомендації / О. М. Стрільців, В. І. Василичук, М. М. Марков та ін. Київ, 2018. 55 с.

17. Розслідування зґвалтувань минулих років : метод. рекомендації / В. Я. Горбачевський, О. В. Кубарєва, Н. О. Симоненко. Київ, 2018. 51 с.

18. Розслідування навмисних вбивств, замаскованих під нещасний випадок або самогубство на залізничному транспорті : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Ю. Б. Комаринська, О. І. Галаган. Київ : ЦУЛ, 2013. 123 с.

19. Розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. / О. О. Алексєєв, В. К. Весельський, В. В. Пяковський ; 2-ге вид. перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури. 2014. 320 с.

20. Сучасні методи досудового розслідування кримінальних правопорушень : підручник / О. М. Цільмак, О. Є. Користін, О. М. Заєць та ін. Одеса : Фенікс, 2017. 352 с.

21. Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів : монографія. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 492 с.

22. Розслідування окремих видів кримінальних правопорушень : навчальний посібник / В. В. Пяковський, С. С. Чернявський, П. Є. Антонюк та ін. ; за загальною редакцією В. В. Пяковського. – К. : 7БЦ, 2022. – 256 с.

23. Чорноус Ю. М. Актуальні питання розслідування та судового розгляду Міжнародним кримінальним судом справ про міжнародні злочини. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2020. № 4. С. 93–101. DOI: [https://doi.org/10.37635/jnalsu.27\(4\).2020.267-281](https://doi.org/10.37635/jnalsu.27(4).2020.267-281).

24. Коваль Д. О., Авраменко Р. А. Воєнні злочини. Особливості розслідування міжнародних злочинів, скоєних в контексті збройного конфлікту на Донбасі. Київ : ГО Truth Hounds ; Одеса : Фенікс, 2019. 36 с.

25. Дуфенюк О. М. Розслідування воєнних злочинів: логістичні, криміналістичні та судово-медичні питання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 369–374. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/88>.

Інформаційно-довідкові системи, автоматизовані робочі місця, мультимедійні навчальні посібники, дистанційні курси

1. Автоматизоване робоче місце слідчого : інформаційно-довідкова програма / Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, А. В. Самодін та ін. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://www.naiau.kiev.ua/arm/slidch_new/start.html.
2. Інформаційне забезпечення органів Національної поліції : мультимедійний навч. посіб. / В. А. Кудінов, В. Г. Хахановський, В. М. Смаглюк. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/inform_zabezpechennia/index.html.
3. Інформаційні технології в діяльності Національної поліції : мультимедійний навч. посіб. / В. А. Кудінов, О. Є. Пакриш, В. В. Підвисоцький. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/inform_tekhnolohii/info/autors.html.
4. Криміналістика : дистанційний курс навчання / А. О. Антощук, В. В. Пяковський, Ю. М. Чорноус та ін. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://dn.naiau.kiev.ua/login/index.php>.
5. Криміналістика : мультимедійний підручник / О. О. Алєксєєв, В. В. Пяковський, А. В. Іщенко та ін. Київ, 2016. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://arm.naiau.kiev.ua/books/kriminalist/index.html>.
6. Методика розслідування злочинів : дистанційний курс навчання / А. О. Антощук, В. В. Пяковський, А. В. Самодін та ін. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://dn.naiau.kiev.ua/login/index.php>.
7. Особливості розслідування окремих видів злочинів : мультимедійний навч. посіб. / А. О. Антощук, В. В. Пяковський, А. В. Мироська та ін. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://arm.naiau.kiev.ua/books/orovz/index.html>.
8. Робоче місце експерта з трасологічних досліджень : навч. інформ.-довідкова програма. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/arm/arm_trasolog/index.html.
9. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні : мультимедійний навч. посіб. / О. А. Осауленко, Г. М. Степанова, А. В. Самодін та ін. Київ, 2018. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/slidchi_rozdii/index.html.
10. Криміналістичне дослідження метальної холодної зброї : мультимедійний навч. посіб. Київ, 2015. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://arm.naiau.kiev.ua/books/xolodna-zbroya/index.html>.
11. Судове почеркознавство : мультимедійний навч. посіб. / Є. Ю. Свобода, К. П. Ключник. Київ, 2015. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/sudove_pocherkoznavstvo/avtoru.html.
12. Участь спеціаліста в огляді місця події : довідник : практичний посіб. Київ, 2018. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/dovidnyk_ohliadmp/index.html.